

**Artur Dariusz KUBACKI, Katarzyna SOWA-BACIA (red.):
Wybrane zagadnienia z glotto- i translodydaktyki 1.
Kraków: Wydawnictwo Naukowe UP, 2018: 131 s.**

Dydaktyka języków obcych oraz dydaktyka przekładu są istotnymi modułami współczesnego kształcenia neofilologicznego, a jednocześnie stanowią przedmiot rozważań w najnowszej publikacji pt. *Wybrane zagadnienia z glotto- i translodydaktyki 1*, która ukazała się w 2018 roku pod redakcją Artura Dariusza Kubackiego i Katarzyny Sowy-Baci (Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego). Recenzowana książka składa się z przedmowy i sześciu artykułów dotyczących aktualnych aspektów glottodydaktycznych i translatorycznych.

W pierwszym artykule pt. *Błędy metodyczne w nauczaniu języka obcego w przedszkolu* Katarzyna Sowa-Bacia dzieli się najważniejszymi spostrzeżeniami poczynionymi w trakcie hospitacji zajęć z języka angielskiego i niemieckiego w dziesięciu polskich przedszkolach na terenie województwa śląskiego. Autorka wyciąga wnioski w zakresie błędów metodycznych popełnianych w procesie nauczania języków obcych w hospitowanych przedszkolach, takich jak np.: nieprzestrzeganie prymatu rozwoju sprawności receptywnych przed produktywnymi, niewykorzystanie dłuższych tekstów w nauczaniu języka obcego, niedostateczne stosowanie aktywności fizycznej w nauczaniu języka obcego. Wyniki przedstawione w artykule wydają się szczególnie ważne w świetle obecnej polskiej polityki edukacyjnej, gdyż od września 2015 roku nauczanie języków obcych stało się obowiązkowym elementem edukacji pięcioletnich dzieci. W refleksji nad przyczynami opisywanych błędów należałoby jednak uwzględnić fakt, że jakość prowadzonych zajęć w wielu przypadkach zależy od możliwości kadrowych czy logistycznych, jakimi dysponuje dana placówka. Wątpliwości mogą budzić również podstawy metodologiczne badania,

a zwłaszcza kwestia, czy hospitacja jedynie dwóch jednostek lekcyjnych przez krótki okres i rozmowy z nauczycielami wystarczą, aby wyciągnąć tak daleko idące wnioski świadczące o niepoprawnym prowadzeniu zajęć.

Kształcenie nauczycieli w nauczycielskich kolegiach języków obcych na przykładzie NKJO w Sosnowcu to temat przewodni artykułu Renaty Czaplikowskiej. Autorka podejmuje próbę syntetycznego opisu i podsumowania 25-lecia istnienia Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych (w sekcji języka niemieckiego) w Sosnowcu. W rzeczowy i zwięzły sposób przedstawia początek i historię, infrastrukturę i kadre nauczycielską tej instytucji. Następnie dokonuje przeglądu koncepcji kształcenia nauczycieli i wymaganych kompetencji językowych oraz metodycznych. Autorka opisuje praktyczne metody i sposoby rozwijania poszczególnych kompetencji cząstkowych w sosnowieckim kolegium oraz zwraca szczególną uwagę na znaczenie końcowych ankiet ewaluacyjnych przeprowadzanych wśród słuchaczy. Ich analiza pozwalała zapewnić jakość kształcenia, a także poznać opinie absolwentów na temat procesu dydaktycznego, kompetencji nauczycieli w przekazywaniu wiedzy, kontaktów interpersonalnych, organizacji praktyk oraz bazy materiałowo-dydaktycznej kolegium. Przedmiotem wywodów są również działania projektowe, które na stałe wpisały się w plan pracy i przyczyniły się do stworzenia tradycji kolegium, jak i formy pozastatutowej działalności tej placówki na rzecz środowiska lokalnego. Podsumowując, należy stwierdzić, że Autorce udało się ukazać specyfikę działania kolegium i konkretne osiągnięcia stanowiące przykład dobrej praktyki edukacyjnej. Można jednak odnieść wrażenie, że opis jest miejscami zbyt subiektywny, co może wynikać z faktu, że Autorka była pracownikiem i wicedyrektorem kolegium. Zalecane byłoby uwzględnienie pozostałych instytucji tego typu (spośród jedenastu) na terenie województwa śląskiego, które – jak zaznacza Autorka – „stanowiły trwałe element polskiego krajobrazu edukacyjnego” (s. 27).

Sebastian Dusza w artykule pt. *Lingwistyczne aspekty nauczania przedmiotu historia języka niemieckiego* podkreśla znaczenie przedmiotu „historia języka niemieckiego” w kontekście kształcenia filologicznego, który – w jego opinii – nie jest wystarczająco doceniany zarówno przez wykładowców, jak i studentów. Z tego względu zaproponowano kilka innowacji dydaktycznych, które mogą wpłynąć pozytywnie na jakość i sposób pracy z tekstem historycznym. Na przykładzie tłumaczenia na wiele dialektów jednego z fragmentów powieści Antoine’a de Saint-Exupéry’ego *Mały Księżę* Autor pokazuje, w jaki sposób można zachęcić studentów do poznawania dynamiki kształtowania się języka i powstawania jego warstw oraz do rozwijania zdolności „postrzegania poszczególnych słów w ich geopolitycznym i społecznym kontekście”.

spektrum” (s. 50). Artykuł ma zdecydowanie wymiar praktyczny, ponieważ prezentuje konkretne formy adaptacji dydaktycznej tekstów historycznych, które mogą znaleźć zastosowanie w ramach zajęć. Mimo to przedstawiona metoda analizy tekstu historycznego w różnorodnych dialektach niemieckiego obszaru językowego jest – jak się wydaje – zbyt szczegółowa i może przewyższać umiejętności językowe współczesnych studentów filologii germańskiej. Cennych wskazówek dostarczyłaby z pewnością ewaluacja zajęć z historii języka niemieckiego, które prowadzone byłyby zgodnie z opisanym modelem.

W kolejnym artykule pt. *Kognitywny model Paula Kußmaula w dydaktyce przekładu pisemnego – od kreatywnego rozumienia do kreatywnego tłumaczenia* Magdalena Filar wskazuje na możliwości kształcenia umiejętności identyfikowania i kreatywnego rozwiązywania problemów tłumaczeniowych w grupie początkujących tłumaczy. Na wstępie przedstawia kognitywne koncepcje badawcze i ich zastosowanie w dydaktyce translacji oraz podkreśla przydatność modelu zaproponowanego przez Paula Kußmaula, którego zasadniczym elementem jest analiza tzw. kreatywnego myślenia językowego jako kluczowej umiejętności każdego tłumacza. W dalszej części Autorka omawia stosowane przez studentów filologii germańskiej o specjalności tłumaczeniowej strategię kreatywnego tłumaczenia oraz proponowane rozwiązania translatorskie zarówno bardzo dobre, poprawne, jak i błędne. Materiał analizy składa się z autentycznych zadań translacyjnych polegających na przekładzie krótkich niemieckojęzycznych tekstów prasowych i turystycznych na język polski. Wnioski z przeprowadzonej analizy przemawiają jednoznacznie za zastosowaniem postulowanego przez Autorkę kognitywnego modelu translacyjnego w praktyce, który umożliwi wnikliwie analizowanie semantyki tekstu wyjściowego, a tym samym bardziej efektywne organizowanie procesu dydaktycznego i przewidywanie trudności w tłumaczeniu.

Sylwetka i kompetencje współczesnego nauczyciela akademickiego przekładu pisemnego znajdują się w centrum wywodów Justyny Sekuły, która traktuje go, z jednej strony, jako tłumacza tekstów pisanych, z drugiej – jako nauczyciela. Na uwagę zasługują zwłaszcza interesujące wyniki ankiety przeprowadzonej przez Autorkę wśród ponad 30 nauczycieli akademickich przekładu pisemnego pracujących na państwowych uczelniach wyższych w Polsce. Odnoszą się one zarówno do ich rodzaju wykształcenia, jak i doświadczenia w zakresie wykonywania tłumaczeń pisemnych i tłumaczeń poświadczonych. Na podstawie ankiety możliwa jest także ocena ważności poszczególnych subkompetencji wchodzących w skład kompetencji tłumaczeniowej oraz kompetencji nauczycielskich w pracy nauczyciela akademickiego przekładu pisemnego.

Rozważania Autorki mogą okazać się bardzo istotne w kontekście szkolenia adeptów zawodu tłumacza oraz zwiększenia efektywności procesu dydaktycznego na uczelniach wyższych.

Publikację zamyka artykuł Artura Dariusza Kubackiego pt. *Pozaakademickie kształcenie kandydatów na tłumaczy przysięgłych w Polsce*, w którym można zapoznać się z ogólnymi zasadami przeprowadzania egzaminu państwowego na tłumacza przysięgłego i zaleceniami Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w tym zakresie. Ponadto Autor prezentuje aktualną ofertę dydaktyczną ogólnopolskich oraz regionalnych ośrodków kształcenia pozaakademickiego kandydatów na tłumaczy przysięgłych. Główny nacisk kładzie zwłaszcza na przedstawienie programu kształcenia ogólnopolskich organizacji zrzeszających tłumaczy, tj. Polskiego Towarzystwa Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS oraz Stowarzyszenia Tłumaczy Polskich w Warszawie. W przejrzysty sposób zostały przybliżone zakresy tematyczne wybranych programów szkoleń w odniesieniu do języka niemieckiego i angielskiego, które były oferowane przez oba stowarzyszenia branżowe tłumaczy w latach 2010–2016. Opis treści nauczania jest mimo to zbyt obszerny, co wpływa na strukturę artykułu, w którym dużą część zajmują zestawienia tabelaryczne. Można byłoby z nich częściowo zrezygnować, tym bardziej że zawarte informacje są ogólnodostępne na stronach internetowych. Analizie poddano również formę prowadzonych zajęć i sposób ewaluacji kursantów, jak i bazę dydaktyczno-kadrową omawianych instytucji. Czytelnik może także poznać wady i zalety szkoleń dla przyszłych tłumaczy przysięgłych proponowanych przez ośrodki pozaakademickie.

Reasumując, należy zauważyć, że recenzowana publikacja to zbiór tekstów o wyraźnym wymiarze pragmatycznym, który może zainspirować do dalszych refleksji nad ważnymi zagadnieniami dotyczącymi procesów uczenia się, nauczania i przekładu. Książka może zarówno dostarczyć praktycznych wskazówek i sugestii nauczycielom na wszystkich etapach edukacyjnych, jak i zainteresować studentów kierunków neofilologicznych o specjalności nauczycielskiej i tłumaczeniowej.

Mariusz Jakosz

 <https://orcid.org/0000-0001-9606-679X>
Uniwersytet Śląski w Katowicach